

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/20143> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Oyeniyi, Bukola Adeyemi

Title: Dress and identity in Yorubaland, 1880-1980

Date: 2012-11-21

Samenvatting

Dit is een studie van Yorubaland, in de periode tussen 1880 en 1980, die de geschiedenis beschouwt door te kijken naar kleding. De studie combineert bestaande literatuur met archiefbronnen en archeologisch bewijs, fotoalbums en mondelinge interviews, de analyse van namen en gezegden, folkloristische liederen en participerende observaties. Er wordt in het bijzonder gekeken naar de rol die kleding speelt in de constructie van Yoruba ethno-nationale identiteit. Bij de Yoruba werd kleding gezien als een samenstelling van wijzigingen en/of toevoegingen tot het menselijke lichaam. Deze konden gemodelleerd haar, een gekleurde huid, gepiercte oren en een geurige adem omvatten, alsmede een lange lijst van kleding, sieraden, accessoires en andere voorwerpen die toegevoegd werden aan het lichaam. Deze conceptualisatie omvatte ook tatoeages en het merken van het gezicht, het beschilderen en decoreren van het lichaam, schoenen en paraplu's, portemonnees en tassen, etc.

Aan de Yoruba conceptualisatie van kleding lag het idee van *Omoluabi* ten grondslag, een ethische categorie die gedefinieerd kan worden als een samenstelling van morele principes, zoals welbespraakt en respectvol zijn, eerlijk zijn en anderen in acht nemen, een goed karakter bezitten en moedig zijn, hardwerkend en intelligent zijn en een goed gevoel voor kleding hebben. Al deze eigenschappen vormden Yoruba individuele en groepsidentiteit (Yorubaheid) en definieerden waar kleding om hoorde te draaien. Goed gekleed zijn en een Yoruba man of vrouw zijn waren daarom onlosmakelijk met elkaar verbonden. Yorubaheid en Yoruba kleding gingen noodzakelijkerwijs samen. De functie van Yoruba kleding was daardoor meer dan alleen de biologische functie, het beschermen van het menselijke lichaam tegen het klimaat, of het bedekken van het lichaam tegen ongewenste en ongevraagde blikken. Belangrijker nog, kleding omvatte ook de belichaming van de existentiële waarde van een *Omoluabi* zijn.

Zoals deze studie heeft aangetoond, is de geschiedenis van Yoruba kleding een geschiedenis van verandering en continuïteit. Yoruba inheemse klederdracht ontstond, enerzijds, als een reactie op het leefmilieu in Yorubaland. Tijdens deze periode werd

kleding gemaakt van boomschors vervangen door dikke katoenstof, *Kijipa*. Andere tradities van klederdracht zoals kralen en sieraden, merken van het gezicht en lichaamsversieringen, etc. speelden een fundamentele rol in de definitie, identificatie en het onderscheid van verschillende categorieën van Yoruba mannen en vrouwen, hun levensfasen, religieuze en beroepsaffiliaties, alsmede sociale stand. Anderzijds werden de veranderingen beïnvloed door externe factoren, in het bijzonder door contacten met de Islamitisch/Arabische kledingcultuur en later door Christelijke en Europese kledingtradities.

Waar de verschillende invloeden niet goed samen konden gaan werd druk uitgeoefend. Dit gebeurde in eerste instantie door handelscontacten, die niet zozeer tot doel hadden om de inheemse Yoruba klederdracht te vervangen. Islam dwong zich later op aan de Yoruba bevolking, zowel de religie als de kledingstijl. Voor diegenen die niet conformeerden was het alternatief de dood. Christendom, welke geleidelijk en vreedzaam aanstalten maakte in Yorubaland sinds de jaren 1840, werd in toenemende mate assertief. Het Christendom dwong zijn kledingtraditie op aan gelovigen. Diegenen die zich hiertegen verzetten werden uitgesloten van twee belangrijke Christelijke rituelen, de doop en de heilige communie.

Kolonialisme had een paradoxale invloed. Aan de ene kant bracht het de verschillen tussen de gekoloniseerde groepen naar voren en aan de andere kant creëerde het nieuwe vormen van verschil. Vanaf 1919 introduceerde het koloniale bestuur in Yorubaland uniforms, dikke uniforms die oorspronkelijk waren gemaakt voor Britse troepen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Deze uniforms hadden een ongemakkelijke pasvorm en waren slecht geschikt voor het tropische klimaat. Desalniettemin stelde het koloniale bestuur deze uniforms in als officiële klederdracht voor verschillende rangen van hun staf en inheemse administratie. Tekens en symbolen, kleuren en epauletten, etc. gaven rank weer.

Deze ontwikkelingen hadden vergaande gevolgen. De geschoolde Yoruba elite wees de Europese en Christelijke kledingtradities af, omdat deze probeerden de Yoruba kledingtraditie te vervangen. Islamitische klederdracht had als enige profijt van deze strijd, aangezien Islamitische kledingmaterialen, in tegenstelling tot de Europese en Christelijke

stijlen, gebruikt konden worden om de kern van Yoruba klederdrachttraditie (een *Omoluabi* zijn) weer te geven. Wat vandaag wordt gezien als Yoruba kleding is daarom een mengeling van een inheemse Yoruba kledingtraditie, met Islamitisch/Arabische, Europese en Christelijke invloeden. Dit is de basis waarmee Yoruba hun kledingcultuur door de jaren heen hebben vormgegeven.

Ook al zijn er veel studies gedaan naar Yorubaland en Yoruba mensen, er is tot nu toe weinig geschreven over Yoruba kleding. Voorgaande studies hebben zich gericht op de politiek en de economie, oorlogsvoering en diplomatie, gender en cultuur, ondanks het belang van kleding voor het identificeren van de Yoruba bevolking. Deze studie is daarom baanbrekend. Het is niet alleen een studie van Yoruba geschiedenis die kleding gebruikt als een hulpmiddel voor de analyse, maar het spitst zich ook nadrukkelijk toe op Yoruba kledinggeschiedenis.